

tárca

K & K

György Attila

Hej, azok a régi szép idők...

Már Krúdy Gyula bátyánk megírta: az is bolond, aki túlélte Ferencjósát. Hát ez bizony igaz. Volt.

Dédnagyapám még Krúdyval ápolgatta ezt a szép mondatát a módosabb belvárosi kuplé... akarom mondani korabeli szépségszalonokban. Aztán elmúlt ez a csodálatos id őszak, a K. und K. ideje, amikor egy nagy bajszú ember volt mindenki példaképe, és úgy hívták az Országot, a mindenkorit, hogy *kaiserlich und königlich*, K. und K., Császári és királyi.

Szép idők voltak. Minden szép volt, és minden jó volt, aztán lelőtték Szarajevóban Ferdinándot.

A háborút, ami ezután következett, ugyan nem veszítettük el, de a háború elveszített minket, lényeg, ami lényeg: pont száz éve arra ébredtünk egy nap, hogy kár volt elaludni, nincs többé K. und K. Nincs a császár, nincs a király, nincs az ország, nincs fött marhalábszár ebédre Bécsben, nincs tokaji furmint az asztalon – úgy egyáltalán: vörösbe borult a világ.

Aztán csak teltek az évek, mert ezek már csak ilyenek. Vörösen, fehéren, feketén, ahogy a történelem hozta. El múlt száz év, és egyszer csak újra megérkezett ide, a Kárpátok kanyarába, a világ háta mögé, a világ legkedvesebb zugába, az ismert világ barbárabb vidékére a K. und K.

És lőn, mint hajdan, minden. Kivirágoztak a borró zsák az emberek orcáján. És lőn újra Kárpát-medence. És lőn velőscsont és tokaji furmint, de lőn skót whisky és gyömbéres krémleves is, lőn vidámság, lőn hely, ahol az adonistént magyarul viszonozzák (*Bocs: Szócs Géza*), lőn vidámság, és lőn újra minden, valahol a semmi hátán, lőn Lövete mellett a Piricskén.

És restaurálódott a K. und K, mert a történelemnek so sincs vége, és visszafordul, és az igazságot is meg lehet szokni. (*Bocs: Tamási Áron*). Dédnagyapám Krúdyval koccint, és ha éppen nem a szüfrazsettek hátsóját nézik, akkor letekintenek, és látják, hogy jó.

K. und K. van ismét az Országban.

Mi több: felragyogott a hajdani dics őség. Az igaz, csak egy hektáron. Egy forralt vízzel teli dézsában. Fél méteres hó közepén, a Hargitán, ott, ahol az a honvéd állt. Még Szidónia is feltámadott, ama Podjebrád utóda, aki Mátyás feleségének ikertestvére volt, és majdnem magyar királyné, de igen kemény asszony. Meg ott volt az erdélyi nagyasszony, ott volt mindenki, aki számít, és belefértek egy forró vizes dézsába.

Hát így „összekoppant” ez a hajdani birodalom, de nem a méret számít. Ismét K. und K. volt. B őség, j őség, szeretet és remény. A lemer ő nap felragyogott a Kárpátok vonalán, és valaki azt is megjegyezte: „Na, valahol ott van Magyarország”.

Pedig az Ország bennük volt.

Aztán borok j őttek, és párolt káposzta füstölt csülökkel, és zöldségkrémleves (gyömbérrel), Krúdy lenéz, dédnagyapám lenéz, mosolyognak, és ott van ismét a világ tetején, a világ közepén Piricske, a K. und K.

Heten voltak, mint a népmesékben, heten, de j ők, és a kerek világon ők voltak csak az a hét ember, aki akkor, ott, otthon volt, és úgy is érezte magát.

A jó öreg K. und K. (Egyébiránt a rövidítés ebben az esetben Knapp és Komjáti.)

Van feltámadás.

Fatima – fa

színház

SZÍNHÁZ MINDIG IS VOLT, ÉS MINDIG IS LESZ!

Zorkóczy Zenóbia

– beszélgetés Némethy Zsuzsa színművésznővel –

A színház egy jófajta méreg, amely ha egyszer bekerül valakinek a vérébe, nagyon nehéz szabadulnia t őle. És ez nem is baj – vallja Némethy Zsuzsa színm űvésznő, aki tavaly tért vissza pár év után Erdélybe.

– Itt, Erdélyben elismert színésznő voltál, több társulatnál is bizonyítottál. Ám pénzt keresni mégis elmentél Nyugatra. Hogyan viselted azt, hogy walesi tartózkodásod alatt színház nélkül kellett élned?

nész vagyok, és látván, hogy mennyit dolgozom, hogy miért nem próbálom meg egy kisebb angol társulatnál. Valahogy úgy éreztem, hogy ha nem beszélhetek az én nyelvemen, akkor nincs értelme az egész-

– Akkor, amikor van egy patthelyzet, amit meg kell oldani, nem filozofálsz. Csinálsz a dolgod, másképp nem szabadulsz a nyűgtől. Volt olyan, hogy naponta 17–20 szobát kellett kitaritanom egy szállodában. Ottani ismer őseim kérdezték, tudván, hogy szí-

nek. Tehát igyekeztem nem is gondolni a színészi múltamra, addig legalábbis nem, amíg a párom, aki walesi, azt nem mondta, hogy kész, menjünk haza Erdélybe.

– Szóval hoztál magaddal egy walesi férfit, hogy székellyé tedd? Igazi hazafias cselekedet!

– Így is mondhatjuk. Engem nagyon meglepett, hogy ő így döntött: amikor egyszer csak azt mondta, hogy csodálatos ez a vidék, szívesen élne itt. Megpróbáltam elretenteni, de nem tudtam. Ő nagyon jól érzi magát itt, beilleszkedett, rengeteg barátja van.

– Gratulálok, Zsuzsi! A honleányok megtanulhatnák tőled, hogyan hozzák haza a szeret ő férfit. Szóval hazajöttél, és már is felbukkantál egy előadásban: a Csiki Játékszínnel közösen létrehoztatok egy Kosztolányi-ról és feleségéről szóló kétszemélyes produkciót. Hogy talált meg ez a téma?

– Olvastam valamikor egy levelet, amit Kosztolányi felesége írt férje szeret őjének. Nagyon tetszett a hangvétele, mert tele van humorral, karcos iróniával. Akkor kutakodni kezdtem a Kosztolányi házaspár levelezése után. Amikor Bilibók Attila kollégám a Csiki Játékszíntől is érdeklődött a téma iránt, belefogtunk. Az anyagot ketten raktuk össze, tehát egy közös munka volt, rendez ő nélkül. A Csiki Játékszín segített jelmezekkel, plakátokkal, és szervezi a helyi előadásokat, például most nyáron a Mikó-vár színpadán. A turnékat mi szervezzük, ez a közös megegyezés.

– Kőszínházakban is játszottál hosszú ideig, most egyelőre szabadúszó vagy. Mondjuk, ha egy ifjú színésznek döntenie kel-

lene, hogy mit válasszon, akkor mit tudnál mondani neki e két létformáról?

– Ha ifjú színészekről, frissen végzettekről beszélünk, akkor mindenképpen a kőszínházat ajánlanám kezdésnek, mert ott megtanulja magát a rendszert, ahogyan működik egy színház. Azt, hogy mit jelent egy csapatban lenni, olyan rendez őkkel dolgozni, akiket szeretsz, vagy olyanokkal, akiket nem szeretsz. Tehát megtanulja azt, hogy nem te válogatod meg azokat az embereket, akikkel dolgozol, hanem igenis bele kell illeszkedj abba a csapatba és rendszerbe. Ha szabadúszó vagy, akkor magadra vagy hagyva, és nagyon keményen kell dolgoznod, hogy érvényesülni tudj ebben a kacifántos világban. Ha neked kell beszerezned az előadásokat, és még a pénzt is meg kell keresned a saját produkciódra, akkor sokkal nehezebb. Viszont egy kőszínházban könnyű elkényelmesedni, főleg kisvárosi társulatoknál.

– A jövőképed pozitív?

– Teljesen. Nagyon jól érzem magam itthon, nem bántam meg, hogy hazajöttem.

– Azt sem, hogy elmentél?

– Azt sem. Mert azt a tapasztalatot meg kellett szerezni. Nagyon sok mindent tanultam az „Emberről”, az „Életről”, és arról, hogy mi a fontos. Mikor az élet olyan helyzetek elé állít, amelyek megeddenek, akkor átminősülnek a dolgok.

– És a színház jövőjét hogyan látod a pandémia viszonylatában?

– Színház mindig volt, és mindig is lesz! Voltak már háborúk, járványok, diktatúrák, forradalmak, minden volt. Lehet, hogy műfajok átalakulnak vagy születnek, lehet, hogy visszatér a színház a gyökereihez, de attól még az előadóművészet nem fog megszűnni, mert megtalálja az útját az emberek felé. Az őcsém szerint a színház kicsit olyan, mint a borostyán. Ott kúszik ki, ahol kell, nem tudod irányítani. Bezárhatod az ajtót, bekúszik az ajtó alatt. Befalazod az ajtót, áttöri a falat. Addig kaparja, míg megtalálja az útját.

NÉMETHY ZSUZSA (Nagykároly, 1978), erdélyi színésznő, a kolozsvári BBTE Színművészeti Tanszékének színész szakán 2001-ben diplomázott. 2000–2001 között a nagyváradi Állami Magyar Színház színművésze volt, ugyanakkor közreműködött a nagyváradi Zone szinkronstúdió produkcióiban is. 2002–2003 között a budapesti Zugszínház tagja, majd 2005-től visszatér Erdélybe, és a Szatmárnémeti Északi Színház alkalmazottja 2013-ig. 2019-ben, hatévnyi külföldi tartózkodás után hazaköltözött Erdélybe, egyelőre szabad úszó.